

AGDER
fylkeskommune

Regionplan Lister 2030

Innhold

Innledning	side 5
1. Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter. Kultur	
• Utfordringer og muligheter	side 9
• Framtidsbilde 2030	side 10
• Mål mot 2030	side 11
2. Verdiskaping, bærekraft og likestilling	
• Utfordringer og muligheter	side 13
• Framtidsbilde 2030	side 14
• Mål mot 2030	side 15
3. Transport, kommunikasjon og samfunnssikkerhet	
• Utfordringer og muligheter	side 17
• Framtidsbilde 2030	side 18
• Mål mot 2030	side 19
4. Utdanning, kompetanse og tjenesteinnovasjon	
• Utfordringer og muligheter	side 21
• Framtidsbilde 2030	side 22
• Mål mot 2030	side 23

Innledning

Regionplan Lister 2030, vedtatt av Agder fylkekesting 16. februar 2021, er et felles styringsdokument for de seks kommunene i Lister-samarbeidet; Farsund, Flekkefjord, Hægebo-stad, Kvinesdal, Lyngdal og Sirdal. Hovedmålet med Regionplan Lister 2030 er å utvikle Lister til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode og likeverdige levekår. Planen er utarbeidet etter ønske fra kommunene selv og gjelder for tiåret 2020 til 2030. Den er en «frittstående oppfølger» av Listerplanen 1998 og Listerplanen 2006. God erfaring med de tidligere planene gjør at kommunene ser seg tjent med å ha et slikt verktøy for å utvikle regionen videre.

Etter ønske fra Listersamarbeidet er planen utarbeidet som en regional plan i tråd med plan- og bygningsloven. Agder fylkekesting er dermed planmyndighet, og planavdelingen i Agder fylkeskommune har ledet arbeidet i nært samarbeid med Plan- og næringsnettverket i Listersamarbeidet. En regional plan forplikter på en annen måte enn en interkommunal plan. Den skal ligge til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig virksomhet i regionen.

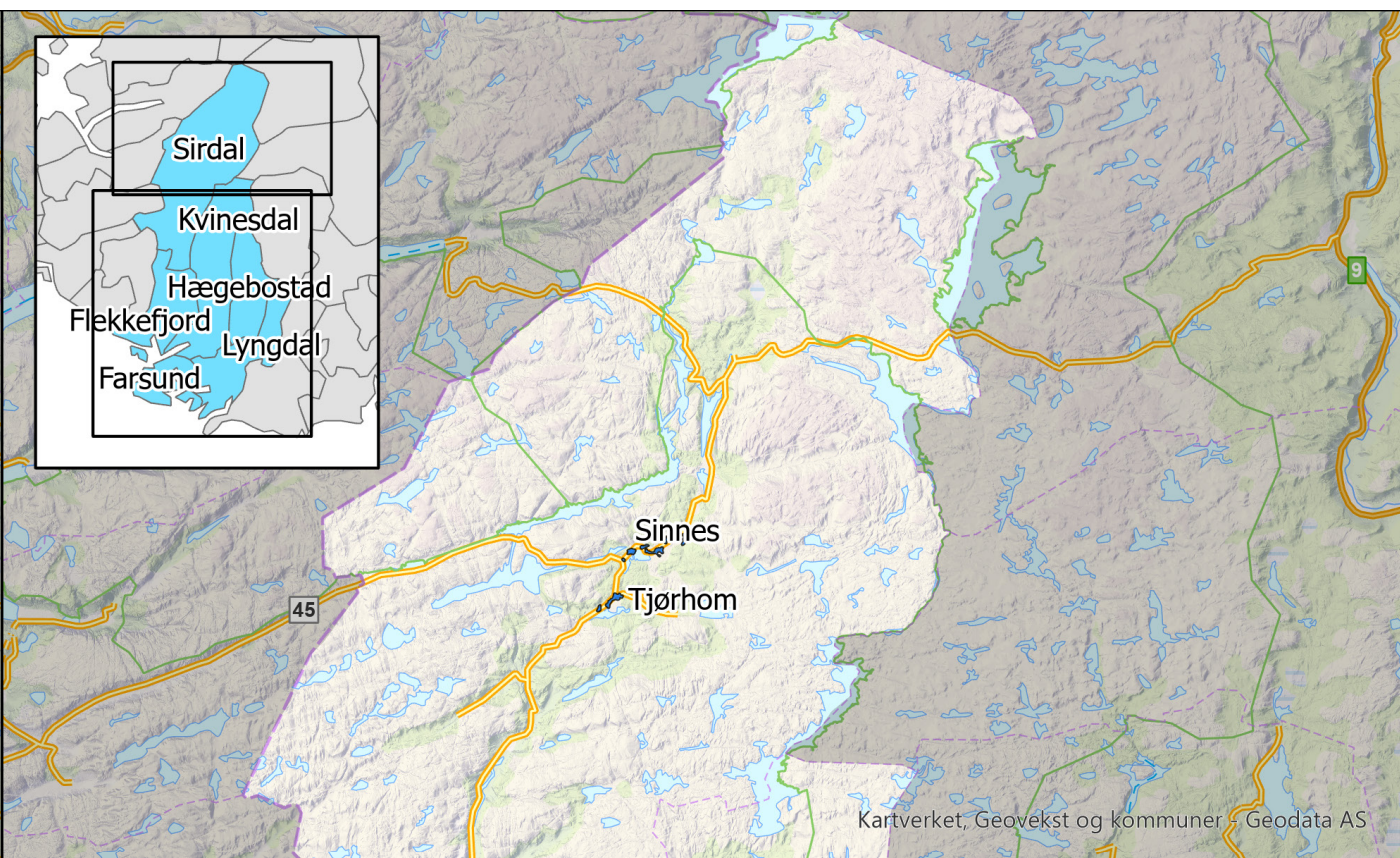
Styringsgruppa har bestått av ordførere og rådmenn i Lister, fylkesordfører og opposisjonsleder fra Agder fylkekesting og to administrative ledere fra Agder fylkeskommune.

Planen er en del av det øvrige regionale planverket og skal henge godt sammen med andre planer og handlingsprogrammer som fylkespolitikkerne fastsetter. Det er lagt stor vekt på samsvar med FNs 17 bærekraftsmål. Plantema og gjennomgående perspektiver er lagt tett opp til Regionplan Agder 2030, med mål om å utdype og konkretisere disse for fylkets vestre region med sine småbyer, bygder og tettsteder.

I tråd med fylkekestingets vedtak i planprogrammet, har en lagt spesiell vekt på medvirkning fra ungdom og kvinner. Siden planarbeidet har skjedd i et år med koronapandemi og strenge smittevern hensyn, har mye av medvirkningsarbeidet utspilt seg på elektroniske plattformer.

Listerregionen med tettsteder og transportinfrastruktur

Listerregionen

Tegnforklaring

— • Framtidig E39

—+— Jernbane

• Jernbanestasjon

■ Kommunesenter (adm. senter)

■ Tettsted (~100+ innbyggere)

0 2,5 5 10 15 Km

19.01.2021

Kommune	Stedsnavn	Innbyggere	I tettsted	Totalt	% i tettsted
Lyngdal	Lyngdal	5 331			
	Byremo	393			
	Årnes	385			
	Andre (7)	1 581	7 690	10 365	74,2 %
Farsund	Farsund	3 420			
	Vanse	2 456			
	Vestbygda	1 149	7 025	9 691	72,5 %
Flekkefjord	Flekkefjord	6 313			
	Sira	680			
	Kirkehamn	332			
	Andre (4)	429	7 754	9 028	85,9 %
Kvinesdal	Liknes	2 512			
	Feda	439			
	Øye	365			
	Andre (3)	313	3 629	5 987	60,6 %
Sirdal	Tonstad	878			
	Sinnes	130			
	Tjørhom	103	1 111	1 822	61,0 %
Hægebostad	Birkeland	211			
	Eiken	333			
	Skeie	230			
	Snartemo	122	896	1 680	53,3 %
Lister			28 105	38 573	72,9 %

Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter. Kultur

Utfordringer og muligheter

Listerregionen er preget av småbyer, tettsteder og spredte bygdesamfunn. I flere kommuner har innbyggertallet stagnert, og regionen har svakere befolkningsvekst enn Kristiansands-regionen og Østre Agder.

Befolkningsframskrivninger viser sannsynlig nedgang i folketallet for regionen som helhet. Særlig i innlandet ser man utfordringer med netto fraflytting og generell befolkningsnedgang.

Det fødes færre barn, bosettes færre flyktninger, og eldre utgjør en stadig større andel av befolkningen. Det blir færre i arbeidsfør alder per pensjonist, og dette vil stille det offentlige overfor store utfordringer i årene som kommer. Andelen uføretrygdete er høy.

Bolig- og fritidsboligbygging

Tyngden av befolkningen bor langs kysten hvor de historiske byene, Flekkefjord og Farsund, har lange tradisjoner som sentra. Lyngdal er en nyere og voksende by. Alle kommunene har kommunedekkende funksjoner og kultur- og idrettstilbud fordelt på flere steder og har i noen grad tillat spredt bolig- og hyttebygging og spredt lokalisering av arbeidsplasser.

Regionen har store og flotte områder med verdifulle natur- og kulturlandskap og steder med viktige kulturminner som kommunene legger vekt på å forvalte på en god måte.

Regionen har en betydelig andel fritidsboliger. Utbyggingen av disse skjer nokså konsentrert og innenfor regulerte områder. Den store andelen fritidsbebyggelse medfører at folketallet i perioder øker betydelig, noe som medfører både utfordringer og muligheter.

Regionen har et aktivt landbruk som er viktig med hensyn til kulturlandskap, bosetting og lokal matforsyning. Gjengroing er en utfordring for områder som ikke er i aktiv bruk.

Handel og nye forbruksmønstre

Et begrenset kollektivtilbud gjør det krevende for deler av befolkningen å delta aktivt i fritids- og kulturliv og få tilgang til ulike tjenester innen handel- og service. Ensomhet og inaktivitet i befolkningen øker. Nye forbruksmønstre påvirker livet og aktiviteten i småbyer og tettsteder. En økende del av varehandelen flyttes til nettbutikker og større kjøpesentre. Nye kjøpesentre og handelsområder er i hovedsak lagt tett opp mot sentrum. Utvikling av levende bysentra er en utfordring.

Andre, mer bærekraftige trender kan motvirke den negative utviklingen og gi nytt liv til småbyer, tettsteder og lokalsamfunn. Økt samarbeid mellom frivillige og det offentlige kan aktivisere ulike sosiale grupper og skape liv i hele regionen. I Lister er det muligheter for et bærekraftig reiseliv, som er opplevelses-, aktivitets- og kulturbasert, og som forsterker stolthet og stedsidentitet hos de fastboende.

For å utnytte mulighetene kreves det en bevisst og målrettet innsats for utviklingen av småbyer og tettsteder. Samtidig må det legges til rette for utvikling av grendene, og nyskapende drift av landbrukseiendommer må sikres i hele Lister.

Behov for mer samordnet planlegging og arealbruk

Kommunene kan i større grad samle kommunale tjenester og kultur- og aktivitetstilbud og legge til rette for attraktive møteplasser og forbindelseslinjer. De har også en viktig rolle i å sikre et solid kulturelt grunntilbud for regionen, og gi gode rammevilkår for profesjonelle kunstnere og frivillig sektor.

Mer samarbeid om planlegging, og om hvordan kommunene kan videreutvikles og supplere hverandre, kan gi nye muligheter for Lister. Opprettholdelse og utvikling av et aktivt og innovativt landbruk er et viktig innsatsområde. Vern og båndlegging av areal kan oppleves utfordrende med hensyn til videre utvikling, men gjennom god forvaltning og tilrettelegging kan det bidra til å øke regionens attraktivitet.

Framtidsbilde 2030

Lister er blitt en attraktiv region for innbyggere og besøkende hele året og opplever befolkningsvekst. Flere barnefamilier velger å etablere seg i, og flytter til, lokalsamfunn i Lister. Regionens urbane småbyer, tettsteder og grender er trygge og livskraftige, med lokal identitet. Det skapes mye nytt og spennende.

Kommunene har begynt å samarbeide godt om planlegging og utvikling, og har utarbeidet felles retningslinjer for arealbruk. Dette har stimulert til stedsutvikling med utgangspunkt i kommunenes stedegne fortrinn. Regionens sentra er

utviklet innenfor definerte by- og tettstedsgrenser, godt tilrettelagt for gående og syklende og med varierte boligtyper av høy miljømessig kvalitet. En stor andel er universelt utformet. Når områder fortettes eller får en endret funksjon, skjer dette med vekt på høy kvalitet, og varierte og gode boforhold for ulike grupper i befolkningen. Sentrumsfunksjoner og handel planlegges for sambruk og er lokalisert slik at de reduserer transportbehovet.

Bygging av nye boliger har skjedd i byene, tettstedene og i grender med arbeidsplasser og sentrumsfunksjoner. Kommunens tilrettelegging har gitt noe spredt boligbygging. Tidligere tomme hus er nå bebodd.

Handelen er dreid mer mot lokale varer. En finner tilbud om lokal mat, gjenbruk, kunst og andre opplevelser. Varierte møteplasser for alle aldersgrupper er med på å øke aktivitetsnivået. Lekeplasser og sammenhengende grønne områder er blitt prioritert. Utvikling skjer i dialog mellom innbyggere og næringsliv. Innbyggerne opplever trygghet og er stolte av lokalmiljøet.

Regionen har blitt særlig attraktiv for kunstnere og har et rikt kulturliv. Aktive frivilligsentraler, lag og foreninger, der alle har mulighet for å delta, skape og oppleve, har skapt liv i tidligere tomme lokaler.

Et framtidsrettet landbruk opprettholder og utvikler kulturlandskapet, lokal matproduksjon og matsikkerhet. Kommuner, vernemyndigheter og frivillige legger til rette for et variert friluftsliv som framhever de rike kultur- og naturverdiene. Utviklingen i bysentra og grender skjer med utgangspunkt i kulturhistoriske verdier. Dette har forsterket særpreg og identitet i regionen.

Mål mot 2030: Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter. Kultur

Mål 1

Etablerte by-, bygdesentra og grender er styrket og bidrar til å redusere levekårsforskjeller.

Mål 2

Regionens rike natur- og kulturressurser utvikles og brukes på en bærekraftig måte gjennom hele året.

Mål 3

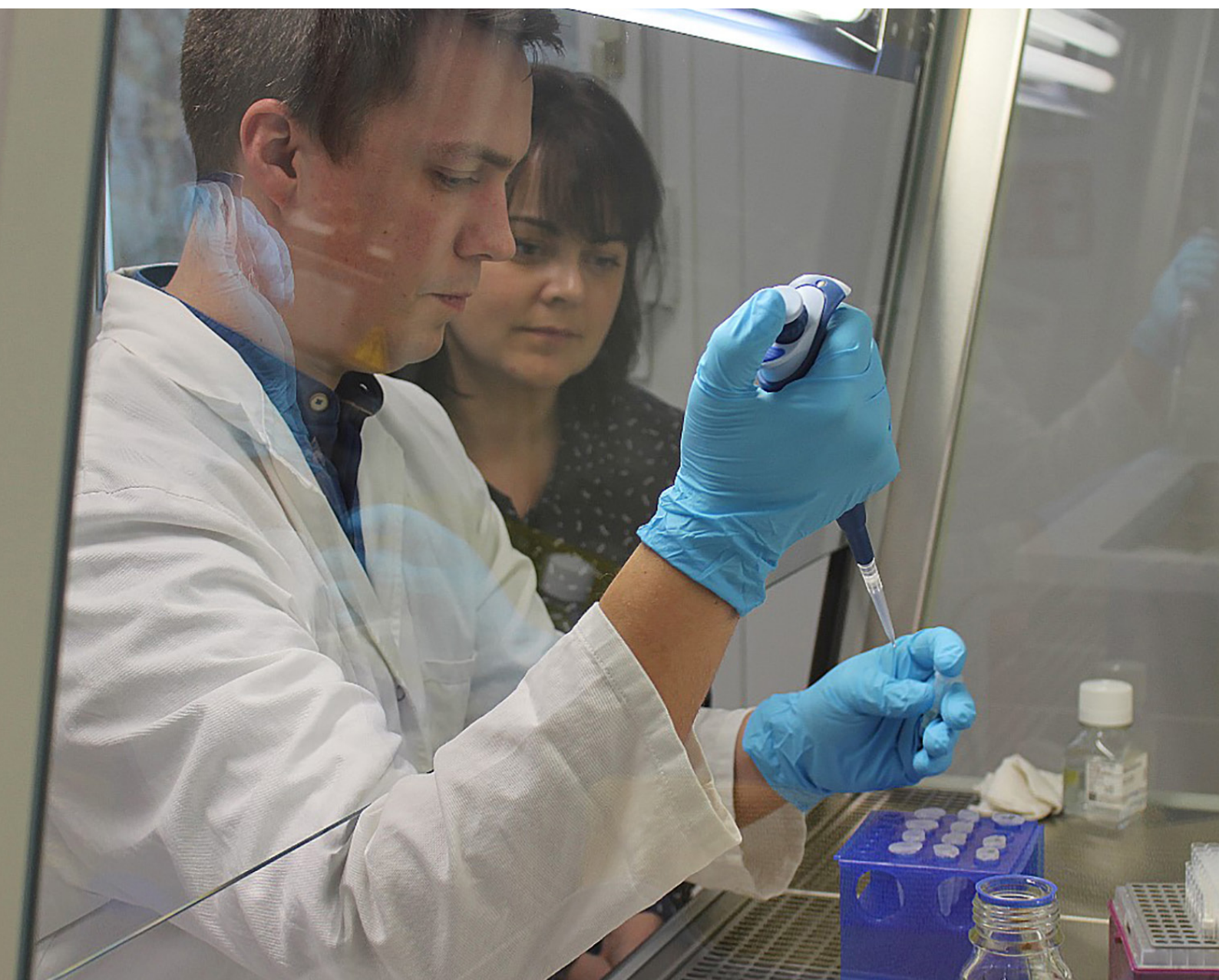
Sunne, inkluderende utemiljø og turstier er tilrettelagt for alle.

Mål 4

Lister er en synlig og utadrettet region, som er attraktiv for bosetting, besøk og bedriftsetablering.

Mål 5

Kultur-, kunst- og fritidstilbudet i regionen er styrket.

Verdiskaping, bærekraft og likestilling

Utfordringer og muligheter

Befolkningsutviklingen i Lister stiller det offentlige og næringslivet overfor store utfordringer i årene som kommer. Det blir færre arbeidsføre per pensjonist. Andelen uføretrygdete er høy, og svært mange kvinner arbeider deltid. Den høye andelen deltidsarbeidende er en utfordring for kvaliteten i tjenestene, rekruttering av kompetente og stabile ansatte og likestilling mellom kjønnene i Lister. Firedagers skoleuke på de laveste klassetrinnene i deler av Lister forsterker deltidskulturen. Regionen har dårlig skår på de fleste likestillingsindikatorer som Statistisk sentralbyrå bruker, og slik har det vært over tid. Det er få kvinner i ledende stillinger.

Regionen har markert lavere sysselsetting for flyktninger enn for andre grupper i befolkningen, og ligger under nasjonale tall. Samfunnene og arbeidslivet er i for liten grad lagt til rette for personer med nedsatt funksjonsevne. Personer fra forskjellige minoritetsgrupper melder om behov for et mer inkluderende samfunn og mer innsats for likestilling og mangfold i arbeidslivet. Det mangler en helhetlig tilnærming der en jobber systematisk med likestilling. Et samarbeid mellom kommunene, på tvers av sektorer og næringer, kan gi gode løsninger for hele regionen.

Næringssammensetning og arbeidsplasser

Listerregionen har høyere sysselsetting innen industri og primærnæringer enn fylket for-

øvrig. Regionen er en storprodusent av fornybar vannkraft, og har viktige fortrinn gjennom eksportrettet prosessindustri. Prosessindustrien arbeider for å være en motor for sirkulærøkonomi i samarbeid med forsknings- og utviklingsmiljøer. Det handler om å utnytte ressursene på best mulig måte for å sørge for bærekraft og verdiskaping, og om systematisk reduksjon av klimagassutslipp og miljøgifter.

Det er færre livskraftige nyetableringer i Lister sammenliknet med landsgjennomsnittet. Satsing på innovasjon og entreprenørskap må fortsette, ikke minst innen grønn og blå verdiskaping.

Lister har færre arbeidsplasser i tjenesteytende næringer sammenliknet med resten av fylket, og relativt få arbeidsplasser som krever høyere utdanning. Flekkefjord sykehus, de videregående skolene, og offentlig sektor for øvrig, er blant de viktige arbeidsplassene for folk med høgskole- og universitetsutdanning. Regionen må ha kontinuerlig fokus på gode tjenester innen helse og omsorg.

Kvinnens deltakelse i arbeidslivet er enda svakere enn i Agder som helhet. Dette krever systematisk satsing for å sikre bedre levekår gjennom økt likestilling. Kommunene har satt heltidssatsing på dagsorden, og industrien og næringsklyngene arbeider for å tilby kompetansearbeidsplasser til både kvinner og menn.

Lister opplever rekrutteringsutfordringer innen både offentlig og privat sektor. Det er behov for forsterket satsing på desentraliserte og distriktsvennlige utdanningsløp innen høyere utdanning og fagskoleutdanninger som regionen trenger.

Lister har begrenset med opparbeidede næringsarealer på land og regulerte arealer i sjø. Det er lite koordinering og plansamarbeid på dette området. Hver kommune planlegger og utvikler egne arealer i stedet for å se regionen som en helhet. Et havnesamarbeid er startet opp og trenger sterkere koordinering og utvikling.

Rike ressurser

Regionen har rike naturressurser som gir muligheter for nyetableringer og økt verdiskaping. Det er store ubenyttede potensialer knyttet til reiseliv, havvind, taredyrking og annen bærekraftig akvakultur, skog- og trenæring, mineraler, jordbruk og satsing på lokal mat. Lister har god tilgang på fornybar kraft, noe som gjør regionen attraktiv for kraftforedlende industri og større bedriftsetableringer. Kommunene i Lister bidrar med betydelige leveranser av energi til storsamfunnet. Anleggene har medført store naturinngrep.

Reiselivsnæringen i Lister trenger mer samarbeid mellom offentlig og privat sektor om utvikling, tilrettelegging, kompetanse og kunnskapsformidling. USUS, et klyngesamarbeid innen reiseliv, kultur og opplevelser, bidrar med viktig kompetanse og markedsføring av bedriftene.

Regionen har en gunstig geografisk beliggenhet med kort vei til internasjonale markeder. Nærhet til to store universiteter gir muligheter for et tett samarbeid mellom forskningsmiljøer, bedrifter og andre aktører i regionen. Regionen er langt framme digitalt, og kan lett knytte kontakt

med nasjonale og internasjonale miljøer. Samlet kan dette gi grobunn for økt utviklings- og forskningsaktivitet både i det offentlige og i det private næringslivet. Dette kan styrke Lister sin attraktivitet som region for næringsetablering, tilflytting og besøk. Ny E39 vil redusere reisetiden til de store byregionene betraktelig.

Økt samarbeid mellom kommunene, samarbeid på tvers av sektorer og næringer, og forbedret infrastruktur kan gi økte muligheter for verdiskaping og utvikling av regionen. Satsing på sirkulærøkonomi kan både redusere utslipp og skape nye arbeidsplasser. Sirkulærøkonomi er et industrielt system som baserer seg på gjenbruk, reparasjon, forbedring og materialgjenvinning, i et kretsløp hvor færrest mulig ressurser går tapt. Ved å legge til rette for ulike virksomheter nær hverandre geografisk kan disse samarbeide om bruk av ressurser som materialer, energi, vann og biprodukter. Dette kalles industriell symbiose.

Framtidsbilde 2030

Lister er en attraktiv region for næringsetableringer. Entreprenørskap er tatt inn i hele utdanningsløpet. Utviklings- og forskningsaktiviteten har økt. Dette har resultert i flere nye bedrifter og enkelte store nyetableringer, noe som har skapt en mer variert næringsstruktur. Regionen har vist seg å være omstillingsdyktig i møte med utfordringene det siste tiåret. Industrien har fortsatt å redusere utslippene. Sirkulærøkonomi er et bærende prinsipp i verdikjedene. Næringslivet i Lister bidrar med løsninger for å nå de globale utslippsmålene.

Regionen har bygd videre på det gode interkommunale samarbeidet og er blitt en mer synlig region nasjonalt og internasjonalt. Lister har klart å bevare eksisterende statlige arbeidsplasser og å etablere nye.

Mange flere besøker Lister fordi regionen er kjent for gode opplevelser. Reiselivsnæringen har godt internt samarbeid og felles satsinger med naboregionene. Næringen samarbeider godt med det offentlige om digitalisering, kunnskap om de besøkende og satsing på definerte turistfyrtårn. Digital satsing innen kultur, opplevelser og reiseliv har gjort viktige attraksjoner kjent både nasjonalt og internasjonalt. Satsingene i Lister har bidratt til å styrke hele Agder som en allsidig turistregion og gjort at fylket har tatt en posisjon som «folkevandringsregionen». Forankring i arkeologi og historie har gitt flere nye kompetansearbeidsplasser.

Økt attraktivitet har gitt en sunn balanse i befolkningssammensetningen. Flere unge fra Lister er stolte av regionen sin, og flere i

arbeidsfær og produktiv alder har flyttet til regionen.

Arbeidslivet er preget av godt partssamarbeid, heltidskultur og god gjenspeiling av mangfoldet i befolkningen. Normalen er nå at kvinner også jobber heltid, og alle skoler i Lister har fem-dagers skoleuke. Andelen kvinner i politiske posisjoner, bedriftsstyrer og lederstillinger har økt. Innbyggere med innvandrerbakgrunn får arbeid som svarer til deres utdanning og kompetanse. Personer med funksjonsvariasjoner og redusert arbeidsevne deltar i arbeidslivet. Trygge lokalsamfunn og gode, velfungerende offentlige tilbud legger til rette for likestilling og mangfold i arbeidslivet. Regionen er ledende innen bruk av velferdsteknologi.

Mål mot 2030: Verdiskaping, bærekraft og likestilling

Mål 1

Lister har en variert og bærekraftig næringsstruktur med nye etableringer i privat og offentlig sektor.

Mål 2

Regionen og arbeidslivet er inkluderende, mangfoldig og likestilt.

Mål 3

Lister har fortsatt et sterkt interkommunalt samarbeid.

Mål 4

Regionen har tatt en sterk posisjon i det grønne skiftet og preges i høy grad av sirkulærøkonomi.

Mål 5

Lister har bidratt til å styrke Agder som en allsidig reiselivsregion.

Transport, kommunikasjon og samfunnssikkerhet

Utfordringer og muligheter

I 2019 var andelen spredt bebyggelse i Lister på om lag 40 prosent, og bilen er derfor det viktigste transportmiddelet. Hovedutfordringen er at transport av både personer og gods må bli mer klimavennlig og sosialt bærekraftig.

Det er utfordrende å reise kollektivt innad i listerregionen. Mange steder er det vanskelig å sykle eller gå, også når avstanden skulle tilsi at det er mulig. Det meste av gods fraktes på veg, i stedet for på sjø eller bane. Utviklingen av byene, tettstedene og distriktene skjer i for liten grad på en miljømessig bærekraftig måte.

Det er behov for et forpliktende, samordnet bolig-, areal- og transportplansamarbeid i listerregionen. Et slikt planarbeid kan legges til grunn for kommunale planer og bidra til god måloppnåelse. På sikt kan det også legge grunnlag for en avtale med staten om medfinansiering av infrastruktur etter modell av byvekstavtalene.

Elektrifisering av transport

Det er store muligheter for å redusere klimagassutslipp ved at flest mulig kjøretøy, fritidsbåter og ferger skiftes ut med elektriske. Til tross for spredt bosettingsmønster med stort transportbehov kan Lister bidra til Agders visjon om å bli første helelektriske samfunn. Det er en utfordring at utbygging av ladeinfrastruktur ofte ikke anses for å være bedriftsøkonomisk lønnsomt.

Tyngdepunktene av bosetting og arbeidsplasser ligger sør i regionen, i og rundt de største tettstedene. Vegene mellom kommunesentraene og tettstedene er viktige for å knytte regionen tettere sammen. Innenfor sentra og tettsteder er utfordringen å få flest mulig til å benytte sykkel, gange eller kollektivtransport.

Veg er den viktigste transportbæreren for å utvikle Lister til en attraktiv region for bosetting og næringsliv. Ny E39 vil kunne gi nye muligheter forutsatt at kryss og tilførselsveger gir gode forbindelser til de regionale hovedvegene. Det er viktig at etableringer langs nye E39 bidrar til å styrke eksisterende sentra. Det er stort behov for oppgradering av fv. 42 gjennom listerregionen. Vegen er særlig viktig av hensyn til beredskap og utvikling av næringslivet.

Et allsidig transportsystem

I tillegg til veg er også jernbanen et viktig transporttilbud. Toget er en regional mulighet for klimavennlig transport både på lengre distanser og for pendling, særlig mot Kristiansand. Lister har fem togstasjoner med kort avstand mellom stasjonene. Det er mulig å utvikle jernbanen som en indre hovedlinje for kollektivtransporten gjennom Agder, og få til et attraktivt og bærekraftig regionalt togtilbud.

Regionen har fire havner som kan utfylle hverandre og til sammen gi næringslivet et bedre sjøtransporttilbud og gode vekstvilkår.

Det er potensial for å utvikle bedre transport-knutepunkt for veg-, sjø- og lufttransport, der Farsund lufthavn Lista inngår.

Spredt bosetting og svakt trafikkgrunnlag gjør det utfordrende å få til et kollektivtilbud som er attraktivt når det gjelder reisetid, pris og frekvens. Det er behov for nye, fleksible kollektivløsninger i regionen, særlig mellom tettstedene og til jernbanen.

For at flere skal gå og sykle, er det nødvendig at gang- og sykkelvegnettet bygges ut, særlig innenfor tettstedene, langs skolevegene og til idrettsanlegg. For å få bygd mer gang- og sykkelveg med begrensede økonomiske midler må enkle løsninger vurderes.

Grønn turisme i egen region og eget land blir stadig mer aktuelt. Lister har muligheter til å satse mer på tilrettelegging av turistveger og sykkelruter.

Digital infrastruktur

En godt utbygd digital infrastruktur er en av nøklene til framtidig vekst og velferd. Lister har fortsatt områder som mangler fiberkabler med god kapasitet. Det er utfordrende å finne løsninger for digital infrastruktur der det ikke er lønnsomt for private aktører å bygge denne ut.

Utfordringene innen samfunnssikkerhet og beredskap har endret seg betydelig de siste årene. Mange av utfordringene er felles for Lister, og det er viktig at regionen har en oppdatert risiko- og sårbarhetsanalyse.

Framtidsbilde 2030

I 2030 har Lister redusert klimagassutslipp og luftforurensing betraktelig gjennom en elektrifisering av hele transportsektoren. Nødvendig infrastruktur for et helelektrisk samfunn er

bygd ut. Informasjons- og kommunikasjons-teknologi har gjort det enkelt for både innbyggere og besøkende å velge de mest klimavennlige løsningene. Lokalisering og utforming av bolig- og næringsområder skjer gjennom samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Lister har et effektivt hovedvegnett med tilførselsveger som knytter regionen sammen. Fv. 42 gjennom Lister er blitt utbedret med gul midtstripe på hele strekningen. Ny tunnel gjennom Haughomfjellet er ferdigstilt etter et spleiselag mellom stat, fylkeskommune og kommune. Infrastruktur for godstransport er effektiv og miljøvennlig med gode koblinger mellom veg, bane, sjø og luft. Flere bruker jernbanen, og jernbanens fordel som «indre hovedlinje» for person- og godstransport gjennom Agder er bedre utnyttet. Øyene Hidra og Andabeløy er tilknyttet fastlandet med en fergefri forbindelse, og Lister er dermed blitt en fergefri region.

Nye, fleksible mobilitetsløsninger har bidratt til å dempe veksten i personbiltrafikken. Kollektivtilbudet er tilpasset et felles bo- og arbeidsmarked, og har nullutslippsløsninger som tilfredsstiller kravene til framkommelighet og sømløs mobilitet.

Kollektivtilbudet og gang- og sykkelveger er universelt utformet. Det er enkelt å reise kollektivt, gå og sykle til daglige gjøremål. Økt fysisk hverdagsaktivitet har bidratt til bedre folkehelse. Lister har oppnådd nasjonale målsettinger om å redusere antall drepte og hardt skadde i trafikken.

Systematisk utbygging av digital infrastruktur har vært en drivkraft for utviklingen av regionen. Klimatilpasning er innarbeidet i all planlegging. Kommunene i Lister samarbeider godt om samfunnssikkerhet og beredskap.

Mål mot 2030: Transport, kommunikasjon og samfunnssikkerhet

Mål 1

Bolig- og næringsområder, spredt bebyggelse, og nye fleksible mobilitetsløsninger er lokalisert og utformet slik at de bidrar til å redusere transportbehovet og fremme økt bruk av kollektivtransport, sykkel og gange.

Mål 2

Det er etablert miljøvennlige, effektive, sikre og universelt utformede mobilitetsløsninger.

Mål 3

Alle togstasjonene i regionen er opprettholdt, og bruk av jernbanen for personer og gods har økt.

Mål 4

Nødvendig infrastruktur for et lavutslippssamfunn er bygd ut.

Mål 5

Det er etablert en infrastruktur for transport og kommunikasjon som er robust, har god kapasitet og er tilpasset klimaendringer og ekstremisituasjoner.

Utdanning, kompetanse og tjenesteinnovasjon

Utfordringer og muligheter

Det er en utfordring for listerregionen å sikre god og bred nok kompetanse på et høyt nok nivå. Samtidig er det en utfordring at mange unge som flytter fra regionen for å studere, ikke kommer tilbake og bosetter seg i regionen etter endt utdanning. Listerregionen har den laveste befolkningsandelen med universitets- og høgskoleutdanning i Agder. Kjønnforskjellene når det gjelder utdanning er større enn i resten av fylket. Flere kvinner enn menn har universitets- og høgskoleutdanning, og mange tar tradisjonelle utdannings- og yrkesvalg. Utdanningsnivået til dem som pendler inn til regionen er høyere enn hos dem som pendler ut. Dette viser at regionen er avhengig av kompetanse utenfra for å dekke behovet. Innvandrerbefolkningen har lavere utdanningsnivå enn resten av befolkningen.

Skolestrukturen for videregående opplæring, hvilke utdanningsprogram som tilbys og gjennomføringsgrad betyr mye for bosetting, kompetanse og levekår. Utdanningsprogrammene som tilbys må svare på regionens behov. Det er viktig at arbeidet med å styrke koplingen mellom skolene og regionalt arbeids- og næringsliv fortsetter. Nye utdanningsprogram som Blått naturbruk i Flekkefjord og Bygg- og anleggsteknikk på Byremo kan gi positive løft til regionen. Selv om grunnskolepoengene ligger noe lavt i regionen, øker gjennomføringsgraden i videregående opplæring.

Regionen mangler kompetanse både på høgskole-, universitets- og fagskolenivå. Dette gjelder sykepleie, lærerutdanning (skole og barnehage), vernepleie, ingeniørfag, digitaliserings-/IT-fag og ledelsesfag på universitets- og høgskolenivå, samt helsefag, bygg- og anleggsfag, elektrofag, mekatronikk og marine fag på fagskolenivå.

Regionen har positive erfaringer med desentraliserte og distriktsvennlige studier på høgskole-, universitets- og fagskolenivå. For å dekke regionens kompetansebehov over videregående nivå er det stort behov for å utvikle slike ordninger videre.

Tidlig innsats

Fem av seks kommuner har skoler med fire-dagersuke for noen elever. Dette ser ikke ut til å ha negative konsekvenser for læringsutbyttet, men det virker i praksis som et hinder mot mer likestilling og inkludering, og mot å dekke regionens behov for arbeidskraft og kompetanse.

Det jobbes godt med tidlig innsats i Lister. Samlet sett har regionen en lavere andel barn med vedtak om spesialundervisning enn Agder og landet for øvrig. Regionen har også færre omsorgsovertakelser og lavere andel barn med barnevernstiltak. Det brukes mer penger på forebygging, helsestasjon og skolehelsetjeneste enn i fylket og i landet for øvrig. Likevel er det høyere forekomst av overvekt og dårlige levevaner, større sosial ulikhet og mer rusbruk blant ungdom i Lister enn i resten av Agder og i Norge som helhet.

Kommunene i regionen prøver ut nye digitale løsninger innen helse og omsorg. Likevel er det et stykke å gå for å løse tradisjonelle oppgaver på nye måter.

Framtidsbilde 2030

Lister er en region der det er godt for barn og unge å vokse opp og ta utdanning. Barnehage- og skoletilbud oppleves som gode, trygge og inkluderende både for familier som kommer fra regionen og for innflyttere. Det er fokus på tidlig innsats, tilpasset opplæring og elevenes faglige utbytte. Elevene går ut av grunnskolen med grunnskolepoeng over landsgjennomsnittet.

Det er godt tverrfaglig samarbeid mellom utdannings- og helsesektoren. God forebygging har ført til at antall barnevernssaker gradvis har gått ned. Forekomst av rusbruk blant ungdom, overvekt, dårlige levevaner og sosial ulikhet i befolkningen er under landsgjennomsnittet. Fritidstilbudene er mange og varierte, og regionen skårer høyt på målinger for livsmestring og folkehelse. Skoler og andre offentlige bygg er universelt utformet.

Det er et bredt tilbud til befolkningen i Lister når det gjelder etterutdanning og videreutdanning på høgskole- og universitetsnivå, fagskolenivå og videregående opplæring. De desentraliserte og distriktsvennlige tilbudene er mange og varierte med stor deltakelse og høy fullføringsandel. Andelen av befolkningen med universitets- og høgskoleutdanning er økende, og det er god kjønnsbalanse i alle utdanninger. Både offentlig og privat sektor tilbyr nok læreplasser og praksisplasser, også til personer med funksjonsvariasjoner og minoriteter. De videregående skolene har et bredt og fleksibelt tilbud

som svarer godt til regionens behov både når det gjelder struktur og utdanningsprogram. Dette har bidratt til å styrke regionens næringsutvikling. Gjennomføringsgraden i videregående opplæring er fortsatt over landsgjennomsnittet.

Kommunene og næringslivet samarbeider godt og drar i felles retning for å rekruttere fagfolk og nødvendig kompetanse. Desentraliserte og distriktsvennlige utdanningstilbud på høgskole-, universitets- og fagskolenivå har bidratt til å dekke behovet for arbeidskraft og kompetanse innen helse og oppvekst. Kommunene har en økende tilflytting både fra andre deler av landet og fra utlandet. Mange av tilflytterne har kompetanse som regionen trenger. Flyktninger og innvandrere i regionen kommer tidlig i utdanning og arbeid. Medbragt kompetanse kartlegges og godkjennes, og utdanningsnivået nærmer seg landsgjennomsnittet.

Lister er blitt en foregangsregion på digitalisering og tjenesteinnovasjon innen helse, omsorg og øvrige kommunale tjenester. Regionen er kommet langt når det gjelder å løse tradisjonelle oppgaver på nye og ressurseffektive måter. Brukerne opplever tjenestene som gode og individuelt tilpasset.

Mål mot 2030: Utdanning, kompetanse og tjenesteinnovasjon

Mål 1

Listerregionen har tilgang til den kompetansen som arbeidslivet har behov for. Yrkesfaglige utdanninger er viktige i listerregionen. Innvandreres kompetanse tas i bruk.

Mål 2

Andelen av befolkningen med universitets- og høgskoleutdanning er den samme som i Agder som helhet, og forskjellen i utdanningsnivå og -valg mellom kvinner og menn minker år for år.

Mål 3

Andelen barn og ungdom som har behov for spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning er lavere enn i 2020.

Mål 4

Lister har minskende sosial ulikhet i helse og økende skår på målinger for livsmestring og folkehelse.

Mål 5

Regionen løser tradisjonelle oppgaver på nye og ressurseffektive måter. Tjenestene oppleves som gode og individuelt tilpasset.

For mer informasjon: agderfk.no

Foto side 1, 20: Agder fylkeskommune/Julia Marie Naglestad

Foto side 2: Sira-Kvina kraftselskap/Per Magne Sinnes

Foto side 4: Listersamarbeidet/Kamilla Kvåle

Foto side 8: Visit Sørlandet/Adam Read

Foto side 12: Lister Nyskaping AS/Kristina Olsson Rogstadkjærnet

Foto side 16: Agder Kollektivtrafikk AS/Peder Austrud

Layout: Agder fylkeskommune

AGDER
fylkeskommune